РОЗДІЛ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

ПОКАЗНИКИ EBIT ТА EBITDA В АНАЛІЗІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ:
МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІДEBIT AND EBITDA IN FINANCIAL STATEMENT ANALYSIS:
METHODOLOGICAL APPROACH

УДК 658.15

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct52-28>**Добровольська О.В.**Д.е.н., доцент,
професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет**Дуброва Н.П.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет**Dobrovolska Olena**Dnipro State Agrarian and Economic
University**Dubrova Natalia**Dnipro State Agrarian and Economic
University

У статті розглянута сутність та значення показників EBIT та EBITDA, що використовуються для оцінки ефективності потенційних вкладень. Показник EBITDA розкриває дохід, який отриманий у поточному періоді і через це використовується задля оцінки рентабельності інвестиції та можливостей самофінансування. Головна перевага EBIT – це можливість порівнювати фінансові результати конкурентів із різною структурою капіталу та різним податковим навантаженням. Розмір EBIT вказує на ресурси, які використовує підприємство для сплати відсотків і податків, виплати дивідендів та погашення кредитів. В статті наведений загальноприйнятий алгоритм розрахунку показників EBIT та EBITDA на базі вітчизняної фінансової звітності. Водночас форма Звіту про фінансові результати не сприяє точності та достовірності розрахунку показників. Тому питання удосконалення форм фінансової звітності з погляду підвищення її аналітичності є актуальним.

Ключові слова: показники EBIT та EBITDA, Звіт про прибутки та збитки, Звіт про фінансові результати, алгоритм розрахунку показників EBIT та EBITDA, коефіцієнти рентабельності, інвестиційні рішення, менеджмент підприємства, інвестори.

В статье рассмотрена сущность и значение показателей EBIT и EBITDA, которые

используются для оценки эффективности потенциальных вложений. Показатель EBITDA раскрывает доход, который получен в текущем периоде и посредством этого используется для оценки рентабельности инвестиций и возможностей самофинансирования. Главное преимущество EBIT – это возможность сравнивать финансовые результаты конкурентов с разной структурой капитала и разной налоговой нагрузкой. Размер EBIT указывает на ресурсы, которые использует предприятие для оплаты процентов и налогов, выплаты дивидендов и погашения кредитов. В статье приведен общепринятый алгоритм расчета показателей EBIT и EBITDA на базе отечественной финансовой отчетности. Вместе с тем форма Отчета о финансовых результатах не содействует точности и достоверности расчета показателей. Поэтому вопрос усовершенствования форм финансовой отчетности с точки зрения повышения ее аналитичности является актуальным.

Ключевые слова: показатели EBIT и EBITDA, Отчет о прибылях и убытках, Отчет о финансовых результатах, алгоритм расчета показателей EBIT и EBITDA, коэффициенты рентабельности, инвестиционные решения, менеджмент предприятия, инвесторы.

The article discusses the essence and significance of EBIT and EBITDA indicators, which are used to assess the effectiveness of potential investments. EBITDA discloses the income that is earned in the current period and therefore is used to assess the profitability of investment and self-financing opportunities. The main advantage of EBIT is the ability to compare financial results of competitors with different capital structures and different tax burdens. EBIT is important because it generates resources that the business uses to pay interest and taxes, pay dividends and repay loans. The Profit and Loss Statement summarizes all the profits and losses of the company for the period (year, half year or quarter). It is the logical sequence of the Profit and Loss Statement that makes it possible to calculate both EBIT and EBITDA, and a number of relative profitability indicators. In domestic practice, the information base for the analysis of indicators is the Statement of Financial Results (Statement of Total Income) form 2, which is regulated by the National Regulation (Standard) of Accounting 1 «General Requirements for Financial Reporting» dated February 28, 2013. This form is built on the example of the Profit and Loss Statement, however, it has differences that take into consideration the Ukrainian realities. Interest payments, Depreciation and Amortization and Income tax are not taken into account in calculating the EBITDA (Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization). Thus, EBIT (Earnings Before Interest and Taxes) is EBITDA after calculation Depreciation and Amortization. The article provides a generally accepted algorithm for calculating EBIT and EBITDA indicators based on domestic financial statements. However, this approach negatively affects the accuracy and reliability of indicators. Undoubtedly, if all the constituent elements of the calculation of these indicators were combined in one table of the Statement of Financial Results, then the calculation of indicators would give a more accurate result for both investors and the management of the enterprise.

Key words: EBIT and EBITDA indicators, Profit and loss statement, Financial results statement, algorithm for calculating EBIT and EBITDA indicators, profitability ratios, investment decisions, company management, investors.

Постановка проблеми. У фінансовому аналізі виділяють п'ять основних груп фінансових коефіцієнтів, розрахунок яких дає можливість оцінити фінансовий стан підприємства. Серед них чільне місце належить аналізу показників рентабельності, у яких базовою складовою частиною є чистий прибуток підприємства. Водночас є низка показників, які широко застосовуються у світовій практиці, але у вітчизняній практиці набули

обмеженого використання. Ними є показники EBIT та EBITDA, які розраховуються інвесторами задля оцінки ефективності потенційних вкладень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У наукових публікаціях не так багато уваги приділяється розрахунку та аналізу цих показників. Так, Ю.В. Нетесаний [4] зазначає, що показник EBITDA дає можливість проаналізувати прибуток підприємства, не беручи до уваги «всі нюанси

фінансування видатків та форматів ведення бухгалтерії, прийнятої в конкретній компанії» [4, с. 33]. Фактично ці показники дають можливість порівняти прибутковість компаній різних галузей, а також і країн.

Методика розрахунку цих показників у контексті обчислення показників рентабельності активів і капіталу розглядається в роботах К.С. Малинки, Т.П. Лободзинської [2], Т.Ю. Чайки, В.В. Мартинової, Д.В. Невмирич [9], А.В. Озерана [5], Т.В. Савчук [7]. Фінансовому контролінгу використання цих показників присвячені роботи О.О. Терещенка [8].

Постановка завдання. Метою дослідження є методичні підходи щодо аналізу фінансової звітності з використанням показників EBIT та EBITDA.

Виклад основного матеріалу дослідження. З 80-х років показник EBITDA застосовують для визначення можливостей підприємства щодо обслуговування його боргу. Цей показник разом із показником чистого прибутку є джерелом інформації про те, яку суму процентів може перерахувати підприємство найближчим часом. Зокрема, EBITDA використовували ті інвестори, які мали на меті підприємство не задля довгострокового інвестування, а як комплекс активів, які реалізуються окремими частинами із прибутком. У цьому разі EBITDA показує суму, що може бути спрямована на погашення кредитів.

В умовах сьогодення показник EBITDA є одним із найвідоміших показників та використовується численними підприємствами. Показник EBITDA розкриває дохід, який отриманий у поточному періоді і через це використовується задля оцінки рентабельності інвестиції та можливостей самофінансування.

У міжнародній практиці фінансова звітність складається з таких документів, як: Звіт про прибутки і збитки (Profit and Loss Statement або Income Statement), Баланс (Balance Sheet), Звіт про рух грошових коштів (Cash Flow Statement) та Звіт про зміни у власному капіталі (Statement of

Shareholders' Equity) і пояснення до всіх цих звітів [4]. Саме у Звіті про прибутки і збитки (Profit and Loss Statement) зведені усі прибутки і збитки підприємства за період (рік, півріччя або квартал). Нині логічна послідовність Звіту про прибутки і збитки (Profit and Loss Statement), що наведена у табл. 1, дає можливість розрахувати як показники EBIT та EBITDA, так і низку відносних показників прибутковості.

У вітчизняній практиці інформаційною базою аналізу цих показників є Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ф. № 2, що регламентований Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 28.02.2013 р. Ця форма побудована за прикладом Звіту про прибутки і збитки (Profit and Loss Statement), однак має відмінності, які враховують українські реалії (табл. 2).

У світовій практиці для оцінки доцільності інвестування інвестори використовують такі показники прибутку: EBITDA, EBIT і Net Income (чистий прибуток, NI). Розглянемо детальніше ці показники.

EBITDA (Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) – прибуток до виплати відсотків, податку на прибуток та амортизації основних засобів і нематеріальних активів. Під час розрахунку EBITDA не враховуються відсотки за сплату кредитів (Interest), амортизація та податок на прибуток. Чому ці складники на цьому етапі неважливі для інвестора? Відсотки за сплату кредитів, або процентні витрати (Interest), коливаються залежно від розмірів кредиту, і ці платежі можуть суттєво спотворити обсяги грошових потоків порівняно з підприємством, що має менші розміри кредитів. Амортизація (Depreciation and Amortization) в основному відображається у реєстрах бухгалтерського обліку і суттєво не впливає на реальний грошовий потік. А податки (Taxes) не враховують під час підрахунку цього показника, щоб не враховувати податкове навантаження підприємства.

Таблиця 1

Структура звіту про прибутки й збитки (Profit and Loss Statement)

	Revenue. Дохід (виручка, продажі)
Мінус	Cost of Sales. Собівартість.
=	Gross Profit.
Мінус	Адміністративні витрати
Мінус	Збутові витрати
Мінус	Загальногосподарські витрати
=	EBITDA (Прибуток до процентних витрат, податків та амортизації)
Мінус	Амортизація
=	EBIT (Прибуток до процентних витрат та податків)
Мінус	Проценти по кредитах
=	EBT (Прибуток до оподаткування)
Мінус	Податок на прибуток
=	Net Income (Чистий прибуток)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	347340	373999
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(268622)	(257118)
Валовий: прибуток	2090	78718	116881
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	1928	943
Адміністративні витрати	2130	(20658)	(17796)
Витрати на збут	2150	(4382)	(2851)
Інші операційні витрати	2180	(1491)	(1100)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	54115	96077
збиток	2195	-	-
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	60
Інші доходи	2240	28	66
Фінансові витрати	2250	(13257)	(9869)
Витрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	-	(215)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	40886	86119
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) із податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	40886	86119
збиток	2355	-	-

EBIT (Earnings Before Interest and Taxes) – це показник EBITDA після вирахування амортизації.

Net Income (чистий прибуток, NI) – це показник EBITDA після вирахування процентних витрат, амортизації та податку на прибуток. І у вітчизняному фінансовому аналізі саме цей показник є базою для розрахунків коефіцієнтів рентабельності.

Водночас вищезазначені показники є базовими для розрахунку цілої низки показників, що використовуються у світовій практиці, а саме:

Валова рентабельність (Gross Margin) = Валовий прибуток (Gross Profit) / Виручка (Sales).

Рентабельність EBITDA = EBITDA / Виручка (Sales).

Рентабельність чистого прибутку = Чистий прибуток (Net Income) / Виручка (Sales).

Як зазначають фахівці у сфері фінансового аналізу, головна перевага EBIT – це можливість порівнювати фінансові результати конкурентів із різною структурою капіталу та різним податковим навантаженням. Розмір EBIT має велике значення, оскільки він генерує ресурси, які використовує підприємство для сплати відсотків і податків, виплати дивідендів та погашення кредитів. EBITDA ще

характеризує грошовий потік від операційної діяльності та уможливлює порівняння підприємств із різними обліковими політиками щодо періоду і методу амортизації та переоцінки активів [5].

У вітчизняній практиці фінансового аналізу розрахунок EBITDA та EBIT за фінансовою звітністю НП(С)БО України може бути здійснений таким чином:

EBITDA = код рядка 2290 або 2295 + код рядка 2250 + код рядка 2515;

EBIT = код рядка 2290 або 2295 + код рядка 2250.

Під час розрахунку EBIT використовується значення фінансового результату до оподаткування (код рядка 2290 або код рядка 2295) та додаються фінансові витрати, які показують витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями (код рядка 2250). Показник EBITDA враховує алгоритм розрахунку показника EBIT, до якого додається амортизація з Розділу 3 «Елементи операційних витрат» Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), ф. № 2, код рядка 2515 (табл. 3).

Однак такий підхід, на погляд Т.Ю. Чайки, В.В. Мартинова та Д.В. Невмирич [9], до якого

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	199228	300694
Витрати на оплату праці	2505	45204	24490
Відрахування на соціальні заходи	2510	9995	5461
Амортизація	2215	7921	6005
Інші операційні витрати	2520	40022	33648
Разом	2550	302370	370298

ми приєднуємося, негативно впливає на точність та достовірність показників. Безперечно, якби всі складові елементи розрахунку цих показників були об'єднані в одній таблиці Звіту про фінансові результати, то розрахунок показників давав би більш точний результат як для інвесторів, так і для менеджменту підприємства. Як відзначає А.В. Озеран [5] щодо алгоритму розрахунку ЕВІТ, базова формула «не дає змоги досягти повної ізоляції від структури капіталу», оскільки «собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) необхідно зменшувати на суму витрат на проценти за кредитами і позиками, включеними у собівартість», і цей показник слід відокремлювати від «інших елементів, що відносяться до фінансової діяльності: фінансових доходів (відсотків одержаних), частки прибутків (збитків) від участі в капіталі асоційованих та спільних підприємств» [5].

Висновки з проведеного дослідження. Показники ЕВІТДА та ЕВІТ надзвичайно важливі як для інвесторів, так і для керівництва підприємства. Вони дають можливість не тільки порівнювати прибутковості підприємств різних галузей або конкурентів, а й обраховувати низку показників рентабельності, тим самим знаходити резерви його зростання. Впливаючи на внутрішні процеси, фінансовий менеджер прагне до зростання показника ЕВІТДА, тим самим підвищує інвестиційну привабливість підприємства. На наш погляд, аналіз цих показників дасть можливість знайти ефективні управлінські рішення щодо підвищення прибутковості підприємств та активізації інвестиційної діяльності. Водночас питання удосконалення форм фінансової звітності з погляду підвищення її аналітичності є актуальним.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ендовицкий Д.А., Бабушкин В.А. Роль финансового менеджера в управлении инвестиционной привлекательностью компании. *Экономический анализ: теория и практика*. 2010. № 32 (197). С. 2–7.
2. Малинка К.С., Лободзинська Т.П. Показники ЕВІТДА та ОІВДА: економічний зміст та особливості обчислення. *Інфраструктура ринку*. 2017. № 7. С. 381–386.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 7.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 18.02.2021).

4. Нетесаний Ю.В. Фінансовий аналіз та повинне розміщення акцій – часовий аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 21. С. 32–37.

5. Озеран А.В. ЕВІТ: Можливості наведення у фінансовій звітності. Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу : матеріали міжнародної наукової конференції (Житомир, 20–21 жовтня 2017 р.). Житомир, 2017. С. 110–112.

6. Польова Т. В., Дружина А. В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7458> (дата звернення: 20.02.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.11.89

7. Савчук Т. В. Прибуток до вирахування фінансових витрат та податків: економічний зміст і методика розрахунку у вітчизняній практиці. *Механізм регулювання економіки*. 2010. № 2. С. 23–26.

8. Терещенко О. О., Стецько М. В. Системи показників у концепції фінансового контролінгу у сфері бізнесу. *Фінанси України*. 2013. № 11. С. 66–83.

9. Чайка Т.Ю., Мартинова В.В., Невмирич Д.В. Система коефіцієнтів рентабельності активів: сучасні тенденції розрахунку й аналізу (на прикладі підприємств сфери гостинності). *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 2(2). С. 113–120.

REFERENCES:

1. Endovitskiy, D.A. and Babushkin, V.A. (2010). Rol finansovogo menedzhera v upravlenii investitsionnoy privlekatelnostyu kompanii [The role of a financial manager in managing a company's investment attractiveness]. *Ekonomicheskii analiz: teoriya i praktika*. № 32 (197). PP. 2–7.
2. Malynka, K.S. and Lobodzynska, T.P. (2017). Pokaznyky EBITDA ta OIBDA: ekonomichniy zmist ta osoblyvosti obchyslennia [EBITDA and OIBDA indicators: economic features and calculation of contents]. *Infrastruktura rynku*. № 7. PP. 381–386.
3. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalter-skoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti» vid 7.02.2013 r. № 73. [National regulations (standard) of the accounting 1 "General requirements to financial integrity" dated February 7, 2013. No. 73.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13 (accessed 18 February 2021).

4. Netesanyi, Yu.V. (2014). Finansovyi analiz ta pervynne rozmishchennia aktsii – chasovyi aspect [Financial analysis and primary distribution of shares – time dimension]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 21. PP. 32-37.

5. Ozeran, A.V. (2017) EBIT: Mozhyvosti naveden-nia u finansovii zvitnosti [EBIT: Possibilities of Guidance at the Financial Statement]. *Rozvytok obliku, analizu i audytu sub'ektiv suspilnoho interesu*. Materials of the International Scientific Conference. Zhytomyr. PP. 110-112.

6. Pol'ova, T. V. and Druzhyna, A. V. (2019). Finansova zvitnist yak element systemy upravlinnia pid-priemstvom [Financial Statement as an element of the enterprise management system]. *Efektivna ekonomika*. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7458> (accessed 20 February 2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.11.89.

7. Savchuk, T. V. (2010). Prybutok do vyrakhuvan-nia finansovykh vytrat ta podatkov: ekonomichnyi zmist i metodyka rozrakhunku u vitchyzniani praktytsi [Earnings before financial expences and taxes: an economic content and a method for developing a successful practice]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky*. № 2. PP. 23–26.

8. Tereshchenko, O. O. and Stetsko, M. V. (2013). Systemy pokaznykiv u kontseptsii finansovoho kontroli-nhu u sferi biznesu [Systems of indicators in the concept of financial control in the sphere of business]. *Finansy Ukrainy*. № 11. PP. 66–83.

9. Chaika, T.Yu. Martynova, V.V. and Nevmyrych, D.V. (2019). Systema koefitsientiv rentabelnosti aktyviv: suchasni tendentsii rozrakhunku y analizu (na prykladi pidpriemstv sfery hostynnosti) [The system of efficiency in the profitability of assets: current trends in calculation and analysis (by the case of the hospitality industry)]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*. Issues 2(2). PP. 113–120.